

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОСТУ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКИХ МОЛОЧНИХ ПОРІД З УРАХУВАННЯМ ПОХОДЖЕННЯ ЗА БАТЬКОМ

О.Д. Бірюкова, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник

Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця Національної академії аграрних науки України, Україна

Г.С. Коваленко, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник

Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця Національної академії аграрних науки України, Україна

Г.О. Гольоса, провідний зоотехнік

Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця Національної академії аграрних науки України, Україна

К.В. Андулгарова, студентка

Сумський національний аграрний університет, Україна

У молочному скотарстві значна увага приділяється вивченню господарськи-корисних ознак та врахуванню впливів на них паратипових та генотипових чинників [5, 7, 8]. На важливість формування господарськи-корисних ознак починаючи з раннього онтогенезу вказують багато науковців [3, 6, 9]. У своїх дослідженнях автори звертають велику увагу на необхідність інтенсифікації вирощування ремонтного молодняку для отримання високопродуктивного стада молочної худоби. Удосконалення племінних і продуктивних якостей тварин наших молочних порід без правильно організованого вирощування теличок неможливе [3, 4, 5, 8]. При підборі бугаїв до маточного поголів'я переважно враховується їх племінна цінність за комплексом продуктивних ознак, в той же час недостатньо інформації щодо впливу бугаїв на параметри живої маси телиць у різні вікові періоди. Отже, аналіз показників росту телиць різних порід в однакових умовах вирощування з врахуванням походження за батьком є метою наших досліджень.

Дослідження проведені у стаді ТОВ «Крок-УкрЗалізБуд» Чернігівської області на телицях української червоно-рябої (n=686) і чорно-рябої (n=266) молочних порід за використання ретроспективних даних первинного зоотехнічного обліку згідно встановлених форм [1]. Аналіз живої маси телиць проводили на ювілейну дату 3, 6, 9, 12, 15 і 18 місяців з врахуванням походження за батьком. До аналізу було залучено інформацію про дочок бугаїв (n=15) голштинської породи.

Силу впливу (η^2) генетичних факторів на досліджувані ознаки визначали за використання методу однофакторного дисперсійного аналізу через співвідношення факторіальної дисперсії до загальної (ANOVA). Біометричну

обробку даних проводили за використання стандартних методик [2] та програми Microsoft Excel.

Встановлено, що жива маса телиць у віці 3 і 6 місяців була меншою порівняно до стандарту відповідних порід. Так, у віці три місяці телиці поступались стандарту від -11 кг або 10,6% (дочки Кола 4176) до -30 кг або 28,9% (дочки Херро 22838175). Відповідно, у 6 місячному віці від -1 кг або 0,6% (дочки Кола 4176) до -38 кг або 21,7% (дочки Ітога 1047).

У віці 9 місяців у дочок 10-и бугаїв показники живої маси були менші стандарту від -6 кг або 2,6% (дочки Фаггіо 532148106) до -37 кг або 16,1% (дочки Сельвіхара 3023006464). Ще в 12 місячному віці дочки 7 бугаїв за живою масою поступалися стандарту від -3 кг або 1,0% (дочки Кургана 113836267) до -47 кг або 16,2% (дочки Ітога 1047).

Особливо слід відмітити, що дочки трьох бугаїв характеризувалися живою масою, що була нижчою за стандарт породи протягом усього періоду спостереження (від 3 до 18 місяців). Це дочки бугаїв Кола 4176 від -1 кг або 0,6% до -11 кг або 10,6%, Імпорта 1048 від -25 кг або 6,5% до -40 кг або 13,8% і дочки Ітога 1047 від -29 кг або 27,8% до -47 кг або 16,2%.

За середніми значеннями живої маси телиць у порівнянні зі стандартами порід спостерігалася тенденція до збільшення показників починаючи із 9 місячного віку. Перевага живої маси над стандартом становила у дочок бугаїв Доро 6917752 від +10 кг або 3,4% до +37 кг, або 10,8%, Компаса 113996021 від +2 кг, або 0,9% до +16 кг, або 4,2% і Туріно 660563141 від +6кг або 2,6% до +19кг, або 4,9%.

Також дочки 11 бугаїв за живою масою у 18 місячному віці переважали відповідні параметри стандартів порід. Так, їх перевага становила від +15 кг або 3,9% у дочок Рувілло 347440967 до +33 кг або 8,7% у дочок Діснея 3014628800. Тобто, це є позитивним фактом для одержання високопродуктивних корів, а відбір за живою масою дочок таких бугаїв буде важливим заходом для підвищення ефективності племінної роботи у стаді.

Вивчали вплив генетичних факторів (порода, походження за батьком) на динаміку живої маси телиць. За результатами дисперсійного аналізу встановлено, що сила впливу батька на динаміку живої маси збільшувалась з віком телиць. Так, для телиць у віці три місяці сила впливу батька на живу масу становила 8,7% ($\eta^2 = 0,087$, $P < 0,05$) з поступовим збільшенням до 11,6% ($\eta^2 = 0,087$, $P < 0,01$) для телиць у віці 18 місяців.

Не встановлено статистично значущого впливу фактору «порода» на живу масу молодняку. Проте, зберігалася тенденція до зростання сили впливу цього чинника із зростанням віку телиць (від 2,3% у віці три місяці до 5,6% - у віці 18 місяців).

Отже в однакових умовах вирощування динаміка живої маси телиць у різні вікові періоди залежить від походження за батьком. Сила впливу генетичних чинників на живу масу телиць поступово зростає з віком. Вплив батька на живу масу телиць є статистично значущим, що необхідно враховувати при селекційній роботі і введенні у стадо ремонтних телиць. Одержання

високопродуктивних корів можливе лише за умов покращення умов вирощування молодняку з урахуванням походження за батьком.

Список використаних джерел

1. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід. Інструкція з ведення племінного обліку в молочному і молочно-м'ясному скотарстві. Київ, 2004. 75 с.
 2. Калінін М.І., Єлісєєв В.В. Біометрія: Підручник для студентів вузів біологічних і екологічних напрямків. Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2000. 204 с.
 3. Полупан Ю.П., Сіряк В.А. Вплив інтенсивності формування на живу масу телиць і молочну продуктивність корів. Розведення і генетика тварин, 2019. Вип. 57. С. 111–125. <https://doi.org/10.31073/abg.57.14>
 4. Полупан Ю.П., Мельник Ю.Ф., Базишина І.В., Почукалін А.Є., Прийма С.В. Співвідносна мінливість селекційних ознак червоної молочної худоби. Розведення і генетика тварин, 2021. Вип. 62. С. 65-71.
 5. Прийма С.В., Полупан Ю.П., Даниленко В.П. Ефективність господарського використання корів різних країн та стад селекції. Розведення і генетика тварин, 2021. Вип. 62. С. 72-86.
 6. Кузів М.І., Федорович Є.І. Залежність молочної продуктивності корів української чорно-рябої молочної породи від живої маси в період їх вирощування. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Тваринництво, 2014. Вип. 2/2 (25). С. 68–72.
 7. Федорович Є.І., Федорович В.В. Мазур Н.П., Боднар П.В., Филь С.І. Вплив середовищних чинників на молочну продуктивність корів. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Тваринництво, 2019. Вип. 3 (38). С. 44–54.
 8. Ференц Л.В., Полуліх М.І., Ільницька Г.В. Вплив живої маси телиць української чорно-рябої молочної породи у різні вікові періоди на їхню подальшу молочну продуктивність. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького, 2018. Т. 20. № 84. С. 104-108.
 9. Freetly Harvey C., Cushman Robert A., Bennett Gary L. Production performance of cows raised with different postweaning growth patterns. Translational Animal Science, 2021. № 5. P. 1-7. <https://doi.org/10.1093/tas/txab031>
-

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ**

І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

**ФАКУЛЬТЕТ ТВАРИННИЦТВА ТА
ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ**

**КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА
МОЛОКА ТА М'ЯСА**

НАУКОВІ І ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТВАРИННИЦТВА У ХХІ СТОЛІТТІ

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 95-річчю від дня народження доктора
сільськогосподарських наук,
професора, академіка УААН
Григорія Олександровича Богданова
6-7 березня 2025 р.**

Київ - 2025

УДК 636:001.8«XXV»(092)

М 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «*Наукові і технологічні виклики тваринництва у XXI столітті*», присвяченої 95-річчю від дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка УААН Г. О. Богданова, м. Київ, НУБіП України, 6-7 березня 2025 року. 192 с.

Матеріали конференції подано у авторській редакції.